

Sygn. akt I KA 18/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora oraz pełnomocnika reprezentanta Skarbu Państwa -
Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego

w sprawie **M. A.**

dot. uzupełniającego zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego skazania na
podstawie ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych
wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu
Państwa Polskiego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 25 stycznia 2023 r.,

apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 8 lipca 2022 r., sygn. akt Żo. 1/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Wojskowemu
Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Najwyższy, dzieląc wyrażany i utrwalony w orzecznictwie pogląd (zob. wyrok SN z 11 sierpnia 2020 r., I KA 1/20), iż w określonej sytuacji sąd odwoławczy może odstąpić od wynikającego z art. 99a § 1 k.p.k. obowiązku sporządzenia uzasadnienia wyroku na formularzu UK 2, uznał, że takie postąpienie jest w niniejszej sprawie celowe.

Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 1984 r., sygn. akt Sg 190/84, M. A. został skazany na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności za popełnienie przestępstwa z art. 305 k.k. z 1969 r. polegającego na tym, że „w dniu 8 września 1984 r. pełniąc służbę wojskową jako podchorąży SPR w CSS WOPK w B., jak również w dniu 4 października 1984 r. oraz 5 listopada 1984 r., pełniąc służbę wojskową w Jednostce Wojskowej [...] w J., odmówił obowiązku wynikającego z tej służby tj. złożenia przysięgi wojskowej i dalej w tym trwa”.

Sąd Najwyższy Izba Wojskowa w Warszawie wyrokiem z dnia 8 lutego 1985 r., sygn. akt Rw 12/85, nie uwzględnił rewizji obrońcy M. A., natomiast z urzędu uzupełnił kwalifikację prawną jego czynu poprzez dodanie art. 58 k.k. z 1969 r., w pozostałej części utrzymując zaskarżony wyrok w mocy. Orzeczoną karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności wnioskodawca odbywał od 16 listopada 1984 r. do 8 września 1986 r., kiedy to został warunkowo przedterminowo zwolniony z odbycia reszty kary.

Wyrokiem z dnia 15 marca 1991 r., sygn. akt WRN 22/91, Sąd Najwyższy Izba Karna w Warszawie po rozpoznaniu rewizji nadzwyczajnej wniesionej przez Naczelnego Prokuratora Wojskowego oba powyższe zaskarżone nią wyroki zmienił poprzez uniewinnienie M. A. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa.

Postanowieniem z dnia 1 października 1991 r., sygn. akt Żo 10/91, Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy, uwzględniając częściowo wniosek pełnomocnika M. A. zasądził na podstawie art. 487 § 1 k.p.k. z 1969 r., od Skarbu Państwa na jego rzecz łączną kwotę 60 000 000 zł (przed denominacją), tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W uzasadnieniu postanowienia sąd stwierdził, iż wysokość zasądzzonego

zadośćuczynienia wynosi 30 000 000 zł (przed denominacją). Postanowienie to nie zostało zaskarżone przez wnioskodawcę i jego pełnomocnika, jak również przez prokuratora.

W dniu 1 lutego 2021 r. (data wpływu) pełnomocnik M. A., w oparciu o art. 8 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 4 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. 1991 r., nr 34, poz. 149 t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1820; dalej: ustawa lutowa), złożył do Wojkowego Sądu Okręgowego w Poznaniu wnioski o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia uzupełniającego „z tytułu krzywdy wynikłej z wydania i wykonania nieważnego orzeczenia Wojkowego Sądu Garnizonowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 1984 r. o sygn. Sg190/84 oraz Sądu Najwyższego – Izba Wojskowa z dnia 8 lutego 1985 r. sygn. akt Rw 12/85 wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wydania orzeczenia do dnia zapłaty” – nie określając jego wysokości. Na pierwszej rozprawie w dniu 10 marca 2021 r. pełnomocnik doprecyzował roszczenie, domagając się zasądzenia na rzecz M. A. zadośćuczynienia w kwocie 220 000 zł z tytułu jego pozbawienia wolności przez okres 22 miesięcy.

Wyrokiem z dnia 19 maja 2021 r., sygn. akt Żo 1/21, Wojkowy Sąd Okręgowy w Poznaniu na podstawie art. 8 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 4 ustawy lutowej zasądził od Skarbu Państwa - Departamentu Budżetowego Ministerstwa Obrony Narodowej w Warszawie na rzecz wnioskodawcy M. A. kwotę 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia uzupełniającego za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania wobec wnioskodawcy kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Wojkowego Sądu Garnizonowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 1984 r., sygn. akt Sg. 190/84, z ustawowymi odsetkami licząc od dnia uprawomocnienia się wyroku. W pozostałej części żądanie wniosku oddalił oraz kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego - reprezentującego Skarb Państwa Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt I KA 4/22, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę

Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania. Wskazał w nim m.in., że „rozstrzygnięcie sądu I instancji w przedmiocie zadośćuczynienia uzupełniającego nie poddaje się kontroli instancyjnej, albowiem oparte zostało na dowolnych, wewnętrznie sprzecznych i nie poddających się weryfikacji kryteriach. (...) sąd *a quo* zasądził na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienie, nie ustalając uprzednio, czy w sprawie występuje ustawowa przesłanka w postaci „względów słuszności” – określona w art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, stanowiąca podstawę prawną takiego rozstrzygnięcia. Stwierdził nadto, że „Dopiero zrewaloryzowana (w taki lub inny sposób) kwota zasądzzonego uprzednio zadośćuczynienia, skonfrontowana ze średnią wysokością zasądzanych aktualnie zadośćuczynień w porównywalnych sprawach, może być podstawą oceny, czy w obecnych realiach uznać ją należy za odpowiednią, czy też rażąco niską (wręcz symboliczną), a w konsekwencji wskazującą na konieczność zasądzenia na rzecz wnioskodawcy odpowiedniego zadośćuczynienia uzupełniającego.”

Po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 8 lipca 2022 r., sygn. akt Żo 1/22, Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu nie uwzględnił wniosku z dnia 27 stycznia 2021 r. o zasądzenie uzupełniającego zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego skazania M. A. wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 1984 r., sygn. akt Sg. 190/84. W uzasadnieniu wskazał, że nie występują w tej sprawie względy słuszności nakazujące orzeczenie uzupełniającego zadośćuczynienia. Uznał, że „w trakcie pozbawienia wolności wnioskodawca nie był szczególnie źle traktowany, nie znęcano się nad nim, nie szykanowano go”. Podkreślił nadto, że dla oceny adekwatności zasądzonej kwoty zadośćuczynienia stanowiącej w 1991 r. odpowiednik 77% średniego miesięcznego wynagrodzenia za każdy miesiąc pozbawienia wolności znaczenie ma także stan gospodarki kraju w chwili orzekania o zadośćuczynieniu tj. w 1991 r. i ówczesne dochody obywateli. W ocenie Sądu odmienne stanowisko „dałoby asumpt do okresowego ponawiania wniosków o zasądzenie zadośćuczynienia uzupełniającego ze względów słuszności wraz z rozwojem gospodarczym kraju i wzrostem wynagrodzeń obywateli, a nie jest to celem omawianego przepisu.”

Apelację od tego orzeczenia wniósł pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucił w nim:

„1. (art. 438 pkt. 2) k.p.k.) rażącą obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć i miała wpływ na wynik postępowania, w postaci normy art. 442 § 3 k.p.k., poprzez zlekceważenie i niezastosowanie przy orzekaniu wiążących Sąd I Instancji zapatrywań prawnych i wskazań Sądu Odwoławczego co do dalszego postępowania, w postaci nieustalenia w postępowaniu kwoty zadośćuczynienia, która powinna zostać obecnie zasądzona na rzecz Wnioskodawcy przy przyjęciu, iż na rzecz uprawnionego nie zasądzono zadośćuczynienia postanowieniem b. Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z dnia 1 października 1991 roku (Żo 10/91), dalej nie ustaleniu jak ta kwota ma się do zwaloryzowanej kwoty zasądzzonego postanowieniem z 1 października 1991 roku zadośćuczynienia i czy w konsekwencji istnieje w tym zakresie różnica, a jeśli tak, to czy ma ona charakter zasadniczy, mimo iż obowiązek dokonania takich ustaleń wynikał dla Sądu I Instancji wprost z zapatrywań prawnych i wskazówek Sądu Najwyższego jako sądu odwoławczego, zawartych w wyroku tego Sądu z 29 marca 2022 roku (I KA 4/22) co do dalszego postępowania w sprawie, co w efekcie doprowadziło do kolejnych naruszeń stanowiących:

2. (art. 438 pkt. 2) k.p.k.) rażącą obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć i miała wpływ na wynik postępowania, w postaci art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. - poprzez oparcie orzeczenia jedynie na części okoliczności ujawnionych w postępowaniu, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, a pominięcie wśród ustaleń faktycznych okoliczności wynikających z dowodów w sprawie uznanych przez Sąd za wiarygodne, w szczególności treści postanowienia b. Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z dnia 1 października 1991 roku (Żo 10/91), jak i całkowite pominięcie dowodu z zeznań Wnioskodawcy, co w konsekwencji spowodowało:

3. (art. 438 pkt. 3) k.p.k.) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć i faktycznie miał wpływ na treść

zaskarżonego wyroku w szczególności w postaci nieustalenia czy a jeśli tak, to jaka różnica istnieje pomiędzy zadośćuczynieniem, które należałoby przyznać obecnie, jako pierwotne a tym, które zostało przyznane w wyniku wydania postanowienia b. Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z 1 października 1991 roku, jak też błędnego nieustalenia, że w sprawie istnieją inne okoliczności o charakterze względów słuszności (sprawiedliwości) wskazanych normą art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, co uniemożliwiło prawidłowe zastosowanie normy art. 8 ust. 4 ustawy lutowej; w konsekwencji wszystkich naruszeń wymienionych powyżej w punktach 1-3 oraz w sposób udzielny zaskarżonemu wyrokowi zarzucam także:

4. (art. 438 pkt. 1a) k.p.k.) rażąco obrazę prawa materialnego w postaci art. 8 ust. 4 w zw., z art. 8 ust. 1 i w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego | dalej „ustawa lutowa” lub „ustawa rehabilitacyjna”] oraz zwłaszcza w zw. z art. 445 § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na oddaleniu wniosku o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia uzupełniającego, motywowanego względami słuszności (sprawiedliwości) bez uwzględnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia i zastosowanie obrażonych przepisów wieść powinna do uwzględnienia wniosku w żądanej wysokości.”

Podnosząc powyższe apelujący wnioś o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosku w całości i zasądzenie od zobowiązanego Skarbu Państwa na rzecz Wnioskodawcy kwoty odpowiedniej do skali krzywdy Wnioskodawcy, ewentualnie - z uwagi na charakter zarzutów procesowych stawianych zaskarżonemu wyrokowi - uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy okazała się zasadna i w konsekwencji stwierdzonych uchybień doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu.

Oczywistym jest, że zasądzenia na rzecz osoby represjonowanej "uzupełniającego" odszkodowania i zadośćuczynienia ma charakter wyjątkowy i znajduje podstawę w przepisach art. 8 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, gdy przemawiają za tym względy słuszności. Uzasadnione jest tylko taką sytuacją, w której dojdzie do stwierdzenia dysproporcji pomiędzy tym, co występujący wcześniej z roszczeniem już otrzymał, a tym, co otrzymałby składając wniosek obecnie. Nie chodzi tu jednak o jakąkolwiek różnicę, a różnicę istotną, rażącą, będącą wynikiem krańcowo różnych wyliczeń, rzecz jasna dokonanych przy odpowiedniej waloryzacji kwoty świadczenia wypłaconego niegdyś (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9.12.2016 r., IV KK 380/16; zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6.10.2020 r., II KK 112/20). Różnica ta wynikać może w szczególności z pominięcia w pierwotnym orzeczeniu zasądzającym zadośćuczynienie samego faktu, że internacja wynikała z represji wobec osoby działającej na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, czy z przyjętej ówczasie oceny okoliczności internacji bez należytego uwzględnienia tego faktu oraz okoliczności z nim związanych. Jak w tym zakresie trafnie wskazuje się w orzecznictwie „Skoro w pierwszym orzeczeniu zasądzającym na rzecz wnioskodawcy odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie nie uwzględniono, że przypisane mu czyny, niebędące przestępstwami, stanowiły formę działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, a do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy lutowej (Dz.U. nr 191, poz. 1372), która rozszerzyła jej stosowanie na represje poczynawszy od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1989 r., nie mógł on dochodzić roszczeń z tytułu skazania za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, to zasady słuszności o jakich mowa w art. 8 ust 4 ustawy nowelizującej z dnia 19 września 2007 r. (Dz.U. nr 191, poz. 1372) przemawiają za przyznaniem wnioskodawcy dodatkowego zadośćuczynienia.” (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 października 2008 roku, II AKa 250/08).

Podstawowym zatem obowiązkiem Sądu I instancji było dokonanie oceny tego, czy pierwotnie zasądzone zadośćuczynienie uwzględniało wszystkie elementy mogące mieć wpływ na ocenę doznanej szkody, w tym także szczególny charakter internacji wnioskodawcy. Oceny takiej Sąd rozpoznający niniejszą sprawę nie dokonał, choć przecież potrzeba jej przeprowadzenia i związana z nią konieczność ponowienia przewodu sądowego były powodem uchylenia poprzedniego orzeczenia WSO w Poznaniu w tej sprawie (I Żo 1/21) i przekazania jej do ponownego rozpoznania. Nie spełnia z pewnością wymogu takiej oceny pobieżne wskazanie przez Sąd I instancji na to, że brak jest podstaw do uzupełniającego zadośćuczynienia albowiem wnioskodawca w trakcie skazania „nie był szczególnie źle traktowany, nie znęcano się nad nim, nie szykanowano go”, a wreszcie także uznanie za kryterium weryfikacyjne odniesienia do stanu gospodarki kraju i dochodów obywateli w 1991 r., jako jedynych w istocie kryteriów oceny. Rację ma zatem apelujący wskazując, że Sąd zignorował po pierwsze kluczowy w sprawie fakt, że przyznane w 1991 r. zadośćuczynienie wiązało się jedynie z samym faktem internacji, a pomijało w zupełności jej powód, tj. działanie wnioskodawcy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Po drugie, nie budzi także wątpliwości, że Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu, rozpoznając wniosek o uzupełniające zadośćuczynienie nie dokonał w istocie oceny sytuacji wnioskodawcy w zakresie wskazanym w art. 8 ust. 4 ustawy lutowej. W szczególności nie dostrzegł istniejących w tej sprawie ustaleń dotyczących działalności wnioskodawcy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w tym przynależności do organizacji Wolność i Pokój, usunięcia z uczelni, udziału w Komitecie strajkowym i udziału w okupacyjnym strajku solidarnościowym ze studentami, internowania w stanie wojennym i ukrywania się do lutego 1982 r., czy działania w A.. (zob. wyrok WSO w Poznaniu z 19 maja 2019 r., Żo 1/21). Wszystkie te okoliczności mają zaś istotne znaczenie dla oceny późniejszych zachowań i sytuacji prawnej wnioskodawcy. Sąd I instancji pominął w istocie również samo ustalenie, że skazanie M. A. wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Szczecinie nie było jedynie internacją wynikłą z wykonania wyroku sądu karnego, lecz miało charakter represji z powodu prowadzonej przez niego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i że właśnie z

tego tytułu wnioskodawca uprawniony był do dochodzenia roszczenia uzupełniającego o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, w oparciu o art. 8 ust. 4 ustawy lutowej (tak przyjęto w wyroku WSO w Poznaniu z 19 maja 2019 r., Żo 1/21; oraz w wyroku Sądu Najwyższego z 29 marca 2022 r., I KA 4/22).

Jak przy tym trafnie wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego „Nie powinno budzić wątpliwości, że czym innym jest zadośćuczynienie przyznane określonej osobie za błędy, jakie ją dotknęły ze strony organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości w demokratycznym państwie prawnym, a czym innym rekompensowanie przez organy takiego państwa krzywd wyrządzonych określonej osobie przez jej represjonowanie w okresie PRL, za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Niezasłużone krzywdy, które spotkały taką osobę, jako działającą ze szczytnych pobudek, uzasadniają bowiem co do zasady przyznanie jej wyższego zadośćuczynienia niż osobie, której przyznaje się je na podstawie przepisów k.p.k.” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 listopada 2015 r., II KK 178/15, a także w wyroku z dnia 17 maja 2022 r., I KA 2/22).

Skoro Sąd orzekający w 1991 r. co do zasadności i wysokości należnego wnioskodawcy zadośćuczynienia nie wiązał ich z działalnością poddanego internacji na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, to z pewnością zasądzona kwota zadośćuczynienia nie odzwierciedlała tego ustalenia. Tymczasem kwestionowaną w apelacji ocenę występowania w sprawie względów słuszności przemawiających za zasadnością przyznania uzupełniającego zadośćuczynienia oparł WSO w Poznaniu w istocie jedynie na ocenie samej wysokości zasądzanego w 1991 r. zadośćuczynienia za 22 miesięczną internację. Oceny tej wysokości dokonał Sąd I instancji w jej relacji do ówczesnego średniego wynagrodzenia (77%) oraz do sytuacji gospodarczej kraju w 1991 r. Bez wątplenia zatem poprzez pominięcie okoliczności i ustaleń oraz zgromadzonych w sprawie dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia czy w niniejszej sprawie zachodzą względy słuszności przemawiające za koniecznością zasądzenia zadośćuczynienia uzupełniającego Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie dopuścił się rażącego uchybienia obowiązkom wynikającym z art. 410 k.p.k. i art. 7 k.p.k., które mogły mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Po trzecie, trafnie wskazuje się w orzecznictwie sądów powszechnych, że „zadośćuczynienie orzekane na podstawie ustawy z 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych ma zrównoważyć wszystkie negatywne przeżycia i doświadczenia pokrzywdzonego. Jest swoistego rodzaju sankcją za naruszenie dóbr osobistych, dlatego jego zakres jest wyznaczony regulacjami prawa cywilnego, określającymi katalog dóbr osobistych, w tym naruszenie wolności człowieka, również przy uwzględnieniu jej aspektu wewnętrznego, tj. wolności od obawy i strachu, od użycia przemocy czy zrealizowania groźby, naruszenie możliwości swobodnego dysponowania wartościami osobistymi. W każdej tego typu sprawie konieczne jest zatem dokładne oszacowanie wszystkich krzywd, które wynikają m.in. z czasu trwania izolacji oraz jej warunków, a także na nieodwracalność ich skutków również w sferze zdrowotnej” (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach dnia 30 listopada 2018 r., II AKa 483/18).

Tymczasem rozpoznający wniosek WSO w Poznaniu nie wypełnił tego obowiązku. Jak trafnie wskazano w apelacji, nie dokonał wszechstronnej oceny wynikłej z internacji krzywdy, jej rozmiarów, intensywności, długotrwałości (prawie 22 miesiące pozbawienia wolności), pominął fakt pozbawienia wolności człowieka bardzo młodego i niekaranego, poza przedmiotem oceny pozostawił zatem ocenę skutków „które niewątpliwie są znacznie wyższe niż w wypadku większości osób pozbawionych wolności w latach 80-tych za działalność opozycyjną, zwłaszcza z uwagi na osadzenie wspólnie z groźnymi przestępcami kryminalnymi, co w latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia zdarzało się niezwykle rzadko. Wpływ na to mają zatem z jednej strony młody wiek Wnioskodawcy i jego niedoświadczenie oraz wrażliwość, a z drugiej - silnie traumatyzujące przeżycia podczas osadzenia takie jak - poza wymienionymi powyżej także zniszczenie przygotowanej pracy magisterskiej i uniemożliwienie pracy w wybranym zawodzie.” W świetle powyższego stwierdzić należało, że WSO w Poznaniu pomijając te wszystkie okoliczności rażąco naruszył także art. 8 ust. 4 w zw. z art. 8 ust. 1 i w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy lutowej oraz w zw. z art. 445 § 1 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie.

Wskazać należy wreszcie, że Sąd I instancji nie wywiązał się także z obowiązku oceny, czy zachodzą w niniejszej sprawie podstawy do zasądzenia uzupełniającego zadośćuczynienia w zakresie, w jakim pominął kluczowy dla określenia podstawy do uzupełniającego zadośćuczynienia obowiązek konfrontacji kwoty zasądzonego w 1991 r. zadośćuczynienia - ocenianej w jej relacji do wartości nabywczej pieniądza ze średnią wysokością zasądzanych aktualnie zadośćuczynień w porównywalnych sprawach. Niewątpliwie dopiero taka ocena może prowadzić do ustalenia, czy w obecnych realiach kwotę zasądzoną w 1991 r. uznać należy za odpowiednią, wysoką, czy też rażąco niską (wręcz symboliczną), a w konsekwencji wskazującą na konieczność zasądzenia na rzecz wnioskodawcy odpowiedniego zadośćuczynienia uzupełniającego. Wymogu tego nie spełnia z pewnością dokonane przez WSO w Poznaniu samo ustalenie oparte na waloryzacji kwoty zadośćuczynienia według wysokości średniego wynagrodzenia w I kwartale 2022 r.

Wskazane wyżej okoliczności oraz ocena sposobu procedowania WSO w Poznaniu w kontekście podniesionych we wniesionej na korzyść wnioskodawcy apelacji oraz w zakresie podniesionych tam zarzutów wskazują na konieczność ponowienia przewodu sądowego w całości, potrzebę ponownej kompleksowej oceny zasadności złożonego wniosku przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności istotnych dla sprawy.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.